

บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

- การติดตั้งไฟฟ้าในอาคาร
(Electrical Installation)

รหัสวิชา 20104-2005

โดย พุฒิพงศ์ ไชยราช

สายไฟฟ้า และการต่อสายไฟฟ้า

สาระสำคัญ

สายไฟฟ้ามียี่ห้อที่นำพลังงานไฟฟ้าจากแหล่งจ่ายไฟฟ้าไปยังโหลด หรืออุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ ปัจจุบันมีการผลิตสายไฟฟ้าออกมาจำหน่ายหลายชนิด ซึ่งผู้ผลิตได้ผลิตตามความต้องการในการติดตั้งตามรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้น การเลือกใช้สายไฟฟ้าเพื่อให้เกิดความปลอดภัย ประหยัด และมีความน่าเชื่อถือจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยสำคัญหลายประการด้วยกัน ได้แก่ ชนิดของสายไฟฟ้า ขนาดของสายไฟฟ้า ระดับแรงดันไฟฟ้าที่ใช้งาน อุณหภูมิ ลักษณะที่ทำการติดตั้ง ความสามารถในการนำกระแสของสายไฟฟ้า รวมทั้งความสามารถในการทนต่อความร้อนที่เกิดขึ้นขณะใช้งานทั้งในสภาวะปกติและสภาวะลัดวงจร เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ออกแบบควรเลือกใช้สายไฟฟ้าที่ผลิตขึ้นตามมาตรฐาน เพื่อใช้กับงานด้านไฟฟ้ากำลังเท่านั้น

สาระการเรียนรู้

1. ส่วนประกอบของสายไฟฟ้า

2. สายไฟฟ้าแรงดันต่ำตัวนำทองแดงหุ้มฉนวนพีวีซี ตามมาตรฐาน มอก. 11-2553

3. รหัสสีของสายไฟฟ้า

4. ข้อพิจารณาเลือกใช้สายไฟฟ้า

5. การต่อสายไฟฟ้า

จุดประสงค์การเรียนรู้

1

บอกส่วนประกอบของสายไฟฟ้าได้

2

บอกชนิดของสายไฟฟ้าแรงดันต่ำตัวนำทองแดงหุ้มฉนวนพีวีซีตามมาตรฐาน มอก. 11-2553 ได้

3

บอกรหัสสีของสายไฟฟ้าได้

4

บอกข้อพิจารณาเลือกใช้สายไฟฟ้าได้

5

อธิบายวิธีการต่อสายไฟฟ้าได้

1

ส่วนประกอบของสายไฟฟ้า

1.1) ตัวนำ

ตัวนำของสายไฟฟ้าทำจากโลหะที่มีความนำไฟฟ้าสูง มีทั้งตัวนำเดี่ยว (Solid Conductor) และตัวนำตีเกลียว (Strand Conductor)

คุณสมบัติ	ทองแดง	อะลูมิเนียม
ความนำไฟฟ้าสัมพัทธ์ (ทองแดง = 100)	100	61
สภาพความต้านทานไฟฟ้า 20°C ($\Omega\text{m} \times 10^{-8}$)	1.724	2.803
สัมประสิทธิ์การขยายตัวเนื่องจากความร้อน (per °C $\times 10^{-6}$)	17	23
จุดหลอมเหลว (°C)	1,083	659
การนำความร้อน (W/cm°C)	3.8	2.4
ความหนาแน่นที่ 20°C (g/cm^3)	8.89	2.7

ตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติของทองแดงและอะลูมิเนียม

บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

ทำหน้าที่ห่อหุ้มตัวนำ เพื่อป้องกันการสัมผัสโดยตรงระหว่างตัวนำ หรือระหว่างตัวนำที่ต่อลงดิน และเพื่อป้องกันตัวนำจากผลกระทบทางกลและทางเคมี

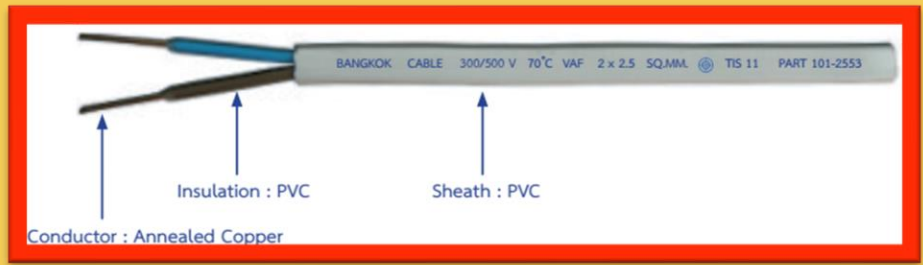
คุณสมบัติ	PVC	XLPE
พิกัดอุณหภูมิสูงสุดขณะใช้งาน (°C)	70	90
พิกัดอุณหภูมิสูงสุดขณะลัดวงจร (°C)	120	250
ค่าคงที่ของไดอิเล็กตริก	6	2.4
ความหนาแน่น (g/cm ³)	1.4	0.92
การนำความร้อน (cal/cm.sec °C)	3.5	8
ความทนทานต่อแรงดึง (kg/mm ²)	2.5	3

ตารางเปรียบเทียบคุณสมบัติของฉนวน PVC และ XLPE

2 สายไฟฟ้าแรงดันต่ำตัวนำทองแดง หุ้มฉนวนพีวีซี ตามมาตรฐาน มอก. 11-2553

2.1 สายรหัสชนิด VAF

เป็นสายไฟฟ้าหุ้มฉนวนและเปลือก อุณหภูมิของตัวนำ 70 องศาเซลเซียส กำหนดรหัสชนิด เป็น VAF ชนิดสายแบน มีทั้งชนิด 2 แกน และชนิด 3 แกน

สาย VAF ชนิด 2 แกน

สาย VAF ชนิด 3 แกน

2.2 สายรหัสชนิด NYY

เป็นสายไฟฟ้าหุ้มด้วยฉนวนและเปลือก อุณหภูมิของตัวนำ 70 องศาเซลเซียส กำหนดรหัสชนิดเป็น NYY ชนิดสายกลม

สาย NYY ชนิดแกนเดี่ยว

2.3 สายรหัสชนิด VCT

เป็นสายไฟฟ้าหุ้มด้วยฉนวนและเปลือก อุณหภูมิของตัวนำ 70 องศาเซลเซียส กำหนดรหัสชนิดเป็น VCT

สาย VCT ชนิด 4 แกน

2.4 สายรหัสชนิด 60227 IEC 01

เป็นสายไฟฟ้าทองแดงหุ้มฉนวนพีวีซี "ไม่มีเปลือก อุตสาหกรรมใช้งาน 70 องศาเซลเซียส มีเฉพาะชนิดแกนเดี่ยวเท่านั้น

สาย 60227 IEC 01

2.5 สายรหัสชนิด 60227 IEC 10

เป็นสายไฟฟ้าหุ้มด้วยฉนวนและเปลือก เช่นเดียวกับสาย NYY

สาย 60227 IEC 10

3

รหัสสีของสายไฟฟ้า

3.1) สายไฟฟ้าตามมาตรฐาน มอก. 11-2531 (มาตรฐานเก่า)

- 1) ตัวนำนิวทรัล ให้ใช้สีเทาอ่อน หรือสีขาว
- 2) สายเส้นไฟ ต้องมีสีแตกต่างไปจากสายนิวทรัลและสายต่อลงดิน ได้แก่ สีดำ สีน้ำเงิน สีแดง และสีเหลือง
- 3) สายดินของบริภัณฑ์ ให้ใช้สีเขียว หรือสีเขียวแถบเหลือง หรือเป็นสายเปลือย
- 4) สายไฟฟ้าระบบ 3 เฟส ให้ใช้สายที่มีสีฉนวน หรือทำเครื่องหมายเป็นสีดำ สีแดง สีน้ำเงิน สำหรับเฟส 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

3.2 รหัสสีของสายไฟฟ้าตามมาตรฐาน มอก. 11-2553 (มาตรฐานใหม่)

1) การระบุแกนของสายไฟฟ้า L1 = สีน้ำตาล, L2 = สีดำ, L3 = สีเทา, N = สีฟ้า และ G = สีเขียวแถบเหลือง

2) การแสดงสีของสายไฟฟ้า จำนวนแกนไม่เกิน 5 แกน กำหนดรูปแบบของสีฉนวน ดังนี้
สายแกนเดียว : ไม่กำหนด

สาย 2 แกน : สีฟ้า (N) และสีน้ำตาล (L1)

สาย 3 แกน : สีเขียวแถบเหลือง (G), สีฟ้า (N) และสีน้ำตาล (L1) หรือ
สีน้ำตาล (L1), สีดำ (L2) และสีเทา (L3)

สาย 4 แกน : สีเขียวแถบเหลือง (G), สีน้ำตาล (L1), สีดำ (L2) และสีเทา (L3)
หรือสีฟ้า (N), สีน้ำตาล (L1), สีดำ (L2) และสีเทา (L3)

สาย 5 แกน : สีเขียวแถบเหลือง (G), สีฟ้า (N), สีน้ำตาล (L1), สีดำ (L2),
สีเทา (L3)

4

ข้อพิจารณาเลือกใช้สายไฟฟ้า

4.1 พิกัดกระแส (Current Rating)

คือ ความสามารถของสายไฟฟ้าที่จะนำกระแสไฟฟ้าปริมาณหนึ่งอย่างต่อเนื่องในขณะที่ใช้งาน

4.2 พิกัดแรงดัน (Voltage Rating)

สายไฟฟ้าที่ใช้งาน ต้องสามารถทนต่อแรงดันใช้งานได้ตาม มอก. 11-2553 ไม่เกิน 450/750 โวลต์

4.3 อุณหภูมิโดยรอบ

เนื่องจากค่าความต้านทานของตัวนำจะมีค่าเพิ่มขึ้น เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น

4.4 ลักษณะการติดตั้ง

เนื่องจากการเดินสายไฟฟ้า สามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น เดินลอย เดินในท่อร้อยสาย หรือเดินฝังใต้ดิน

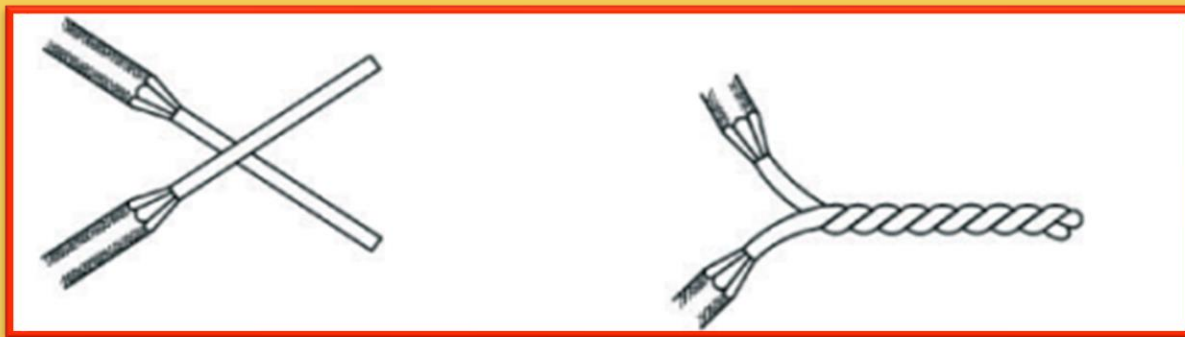
5

การต่อสายไฟฟ้า

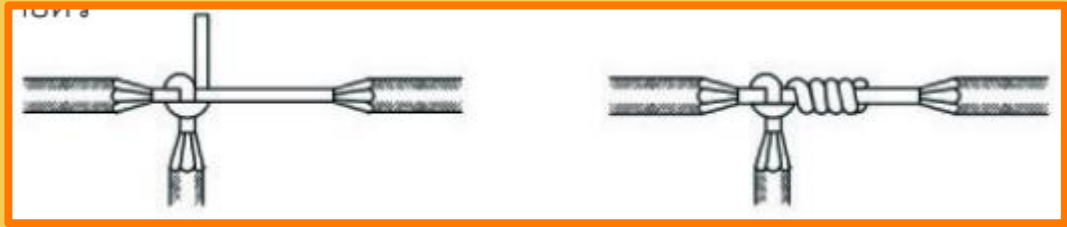
5.1 การต่อสายไฟฟ้า

1) การต่อสายไฟฟ้าแบบหางเป็ด เป็นการต่อสายไฟฟ้าแบบไม่รับแรงดึง ใช้สำหรับการต่อสายไฟฟ้าขนาด 1-2.5 มม.2

การต่อสายไฟฟ้าแบบหางเป็ด

2) การต่อสายไฟฟ้าแบบตัวที (T-Tap) เป็นการต่อสายไฟฟ้าแบบไม่รับแรงดึง เพื่อต่อสายแยกออกจากสายเมน

การต่อสายไฟฟ้าแบบตัวที

3) การต่อสายไฟฟ้าแบบแยก 2 ทาง เป็นการต่อสายไฟฟ้าตั้งแต่ 2 เส้นขึ้นไป

การต่อสายไฟฟ้าแบบแยก 2 ทาง

4) การต่อสายไฟฟ้าอ่อนเข้ากับสายไฟฟ้าแข็ง เช่น การต่อสายรหัสชนิด 60227 IEC 02 (สายอ่อน) กับสายรหัสชนิด 60227 IEC 01 (สายแข็ง)

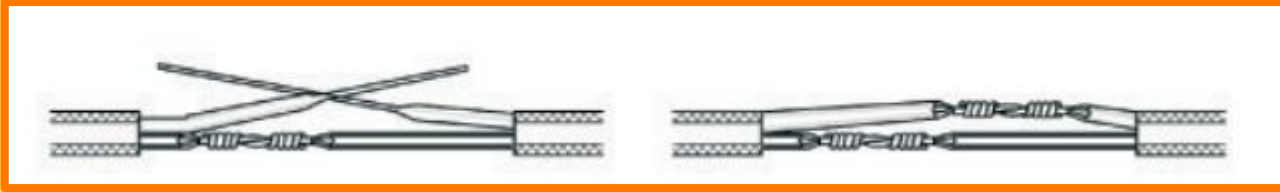
การต่อสายไฟฟ้าอ่อนเข้ากับสายไฟฟ้าแข็ง

5) การต่อสายรหัสชนิด 60227 IEC 01 แบบต่อตรง ทำโดยการปอกปลายสายเส้นที่ 1 และเส้นที่ 2 ยาวประมาณ 10 เซนติเมตร

การต่อสาย 60227 IEC 01 แบบต่อตรง

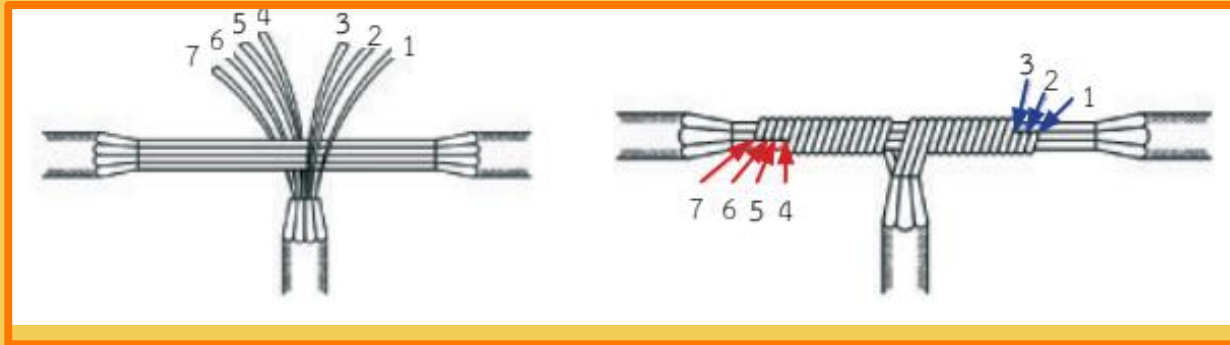
6) การต่อสายรหัสชนิด VAF แบบต่อตรง

การต่อสาย VAF แบบต่อตรง

7) การต่อสายไฟฟ้าทีเกลียวแบบแยก เป็นการต่อสายขนาด 6 มม.2 ขึ้นไป

7.1 แบบ Ordinary Tap Splice

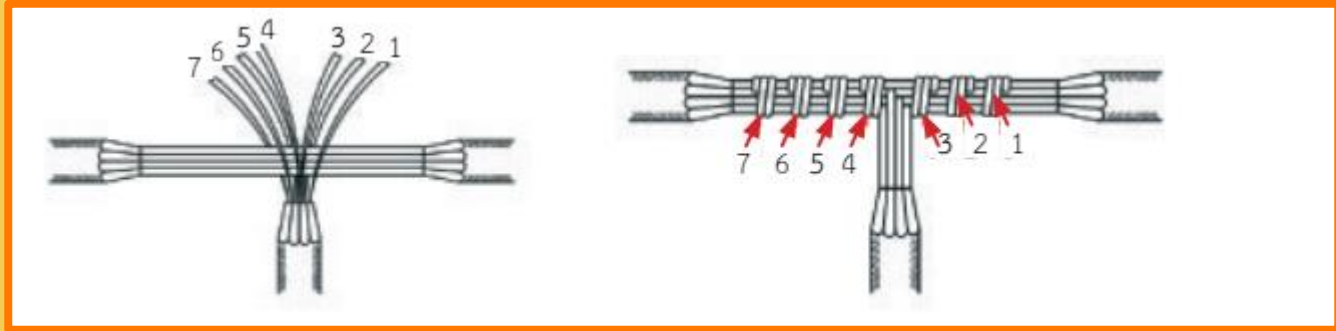
การต่อสายไฟฟ้าแบบ Ordinary Tap Splice

7.2 แบบ Y Splice ทำโดยการปกสายบริเวณกึ่งกลางเส้นที่ 1 ยาว 3 เซนติเมตร และสายเส้นที่ 2 ยาวประมาณ 10 เซนติเมตร

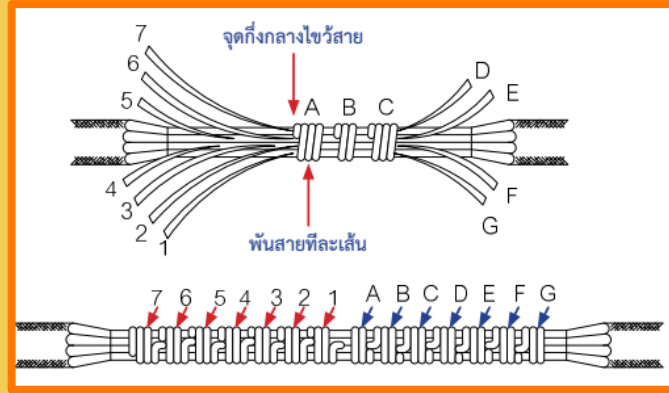
การต่อสายไฟฟ้าแบบ Y Splice

7.3 แบบ Split Tap Splice

การต่อสายไฟฟ้าแบบ Split Tap Splice

8) การต่อสายไฟฟ้าตีเกลียวแบบตรง เป็นการต่อสายขนาด 6 มม.2 ขึ้นไป

การต่อสายไฟฟ้าตีเกลียวแบบตรง

5.2 การต่อสายไฟฟ้าเข้ากับอุปกรณ์

5.2.1 การต่อสายไฟฟ้าโดยใช้หางปลา เป็นการต่อสายเพื่อยึดปลายสายเข้ากับอุปกรณ์

แสดงการต่อสาย 60227 IEC 02 ด้วยคีมย้ำหางปลาขนาดเล็ก

แสดงการต่อสาย THWA ด้วยคีมย้ำหางปลาแบบไฮดรอลิก

5.2.2 การต่อสายไฟฟ้าด้วยไวร์นัท เป็นการต่อสายไฟฟ้าเข้าด้วยกัน โดยไม่ต้องใช้เทปพันสาย

ตัวอย่างการต่อสายไฟฟ้าด้วยไวร์นัท

หน่วยที่ 4
สายไฟฟ้าและการต่อสายไฟฟ้า

หน่วยที่ 3
เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับงานติดตั้งไฟฟ้า

หน่วยที่ 5
อุปกรณ์ป้องกัน